

УДК 351.342(477)
DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2-2.7>

В. І. Теремецький

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права і процесу
Тернопільського національного економічного університету

С. В. Книш

кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри загальнотеоретичних правових дисциплін
Рівненського інституту Київського університету права
Національної академії наук України

РОЗМЕЖУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ І ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

У статті вказано, що проблема розмежування адміністративних і цивільних правовідносин актуалізується у зв'язку з реформуванням національної сфери охорони здоров'я. Наголошено, що реформування вказаної сфери зумовлено нагальною необхідністю докорінних змін процесу надання медичної допомоги та медичного обслуговування населенню. Доведено, що складність розмежування цивільних і адміністративних правовідносин зумовлюється низкою факторів: по-перше, підставою надання медичної допомоги є укладення договорів (адміністративного та цивільного); по-друге, наявність в середині системи охорони здоров'я правовідносин, що виникають між юридично-рівними суб'єктами; по-третє, забезпечення надання людині медичної допомоги, що є обов'язком держави; по-четверте, складність визначення моменту, коли закінчуються цивільно-правові відносини та починаються адміністративно-правові і навпаки. Розмежування вказаних правових відносин ускладнюється тим, що право на охорону здоров'я є особистим немайновим правом кожної фізичної особи. Розглянуто основні ознаки цього права, а саме: його належність кожній фізичній особі без винятку та від народження; відсутність економічного змісту, адже в результаті реалізації цього права особа не набуває для себе ніякої економічної вигоди (грошей чи інших матеріальних благ); носій права на охорону здоров'я не може бути його позбавлений за власним бажанням чи внаслідок діянь інших осіб; володіння цим правом не обмежується жодним строком.

За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки: обидва договори мають відмінний суб'єктний склад (в адміністративному договорі – це орган виконавчої влади, який реалізує державну політику в сфері охорони здоров'я, внаслідок чого наділений специфічною компетенцією і державно-владними повноваженнями, а також суб'єкт, який перебуває з ним у відносинах, що будуються за моделлю «влада – підпорядкування». В цивільному договорі сторони є юридично рівними). Метою укладення цивільного договору в сфері охорони здоров'я є отримання медичної допомоги та медичного обслуговування. Водночас адміністративний договір забезпечує реалізацію особи права на отримання такої допомоги чи безоплатне обслуговування.

Ключові слова: адміністративний договір, цивільно-правовий договір, декларація про вибір лікаря, договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій, відшкодування, суб'єкт владних повноважень.

Постановка проблеми. Реформування сфери охорони здоров'я зумовлено нагальною необхідністю докорінних змін процесу надання медичної допомоги та медичного обслуговування населення. Радянська

система охорони здоров'я, що існувала в нашій державі більше десяти років, через засоби, що застосовувалися для досягнення мети – зробити все задля збереження здоров'я та життя особи, на жаль, не забезпечила надання високоякісної медичної допомоги європейського рівня.

Реформування національної системи охорони здоров'я спрямоване не лише на забезпечення отримання по-справжньому безкоштовної медичної допомоги, а і шляхом удосконалення організації її надання зробити цей процес простішим та ефективнішим, насамперед для громадян України. Утім подібні зміни ніколи не відбуваються миттєво. Зазвичай їм передують низка довготривалих процесів адміністративного, фінансового, матеріального, правового та організаційно-розпорядчого характеру. При цьому кожен з них сприяє забезпеченню реалізації реформи. Утім правовий аспект реформування сфери охорони здоров'я є підґрунтям для здійснення вказаних процесів, адже виступає правовою основою виникнення, зміни та припинення правовідносин у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Юридичну природу адміністративних і цивільних правовідносин як центральної категорії юридичної науки досліджувало чимало науковців, серед яких адміністративісти (Ю.П. Битяк, В.В. Богуцький, В.М. Гаращук, В.В. Зуй, Т.О. Коломоець) та цивілісти (Л.М. Баранова, В.І. Борисова, О.С. Мазур, І.В. Спасибо-Фатєєва, В.Л. Яроцький). Однак в адміністративно-правовій науці правові відносини у сфері охорони здоров'я сьогодні залишаються малодослідженою категорією. Водночас у науці цивільного права особливості цивільних правовідносин розглядаються більш детально. Так, І.Я. Сенюта присвятила своє дослідження загальній характеристиці цивільних правовідносин у сфері надання медичної допомоги [1], Т.Ю. Клочко – цивільно-правовому режиму лікарських засобів як об'єктів права інтелектуальної власності [2], Г.Я. Оверко – питанням, пов'язаним з відшкодуванням моральної шкоди, заподіяної під час надання медичних послуг [3]. На жаль, сьогодні в юриспруденції проблеми розмежування адміністративних і цивільних правовідносин у сфері охорони здоров'я залишаються невирішеними.

Метою статті є визначення критеріїв розмежування адміністративних і цивільних правовідносин у сфері охорони здоров'я, що необхідно для здійснення ефективного регулювання обох видів правових відносин.

Виклад основного матеріалу. Складність розмежування цивільних і адміністративних правовідносин зумовлюється низкою факторів: по-перше, підставою надання медичної допомоги є укладення як адміністративного, так і цивільного договорів; по-друге, наявність всередині системи охорони здоров'я правовідносин, що виникають між юридично-рівними суб'єктами (наприклад, між лікарем і пацієнтом), та суб'єктів, які перебувають у підпорядкуванні один одному (зокрема, між Міністерством охорони здоров'я України (далі – МОЗ України) та Національною службою охорони здоров'я України (далі – НСЗУ)); по-третє, забезпечення надання особі медичної допомоги є обов'язком держави (ст.ст. 3, 24, 27, 28, 36, 43, 49, 50, 92 Конституції України [4]), яка делегує частину своїх повноважень спеціально уповноваженим органам державної влади (їх посадовим особам), що мають владно-управлінський характер. Водночас право на охорону здоров'я є особистим немайновим правом особи (статті 281-287 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [5]); по-четверте, визначенням моменту, коли закінчуються цивільно-правові відносини та починаються адміністративно-правові і навпаки. Як вбачається з наведеного складність розмежування вказаних правовідносин виникає не через їх змістовну схожість, а внаслідок тісного взаємозв'язку.

Для здійснення теоретико-обґрунтованого розмежування адміністративних і цивільних правовідносин у сфері охорони здоров'я необхідно з'ясувати їх зміст і ознаки. У науковій літературі є переважно усталені погляди на визначення понять «адміністративно-правові відносини» і «цивільно-правові відносини». Так, під першими традиційно розуміють «суспільні відносини у сфері державного управління, учасники яких виступають носіями прав і обов'язків, урегульованих нормами адміністративного права» [6, с. 57], а під другими – «особисте немайнове або майнове відношення, врегульоване нормами цивільного права, що виникає між автономними і рівноправними суб'єктами, які наділені суб'єктивними цивільними правами та суб'єктивними цивільними

обов'язками» [7, с. 99]. Особисті майнові чи немайнові відносини виникають з приводу реалізації особою власних майнових і немайнових прав, що належать їй від моменту народження чи за законом. Право кожного на охорону здоров'я є нічим іншим, як немайновим правом особи, оскільки повністю відповідає ознакам, притаманним такому виду прав, визначених законодавцем у ст. 269 ЦК України: 1) воно без винятку належить кожній людині від народження; 2) позбавлене економічного змісту, оскільки в результаті його реалізації особа не набуває для себе ніякої економічної вигоди (грошей і інших матеріальних благ); 3) носій права на охорону здоров'я не може бути його позбавлений за власним бажанням чи внаслідок діянь інших осіб; 4) володіння цим правом не обмежується жодним строком, воно виникає з народження особи, а припиняється лише у зв'язку зі смертю. Водночас забезпечення функціонування сфери охорони здоров'я, проведення виваженої державної політики – це обов'язок і компетенція держави (наприклад, ст.ст. 7-8, 12, 13 Основ законодавства України про охорону здоров'я [8]). Наведені визначення видів правовідносин (адміністративних і цивільних) свідчать, що основна відмінність між ними – це норми, якими регулюються ті чи інші правовідносини, що інколи встановити доволі складно.

За таких обставин вважаємо необхідним розглянути характерні ознаки, притаманні адміністративно-правовим відносинам. Так, вони: а) мають місце у сфері державного управління та пов'язані зі здійсненням владно-організаційної діяльності; б) характеризуються обов'язковою наявністю специфічного суб'єкта – органа державної влади (його посадової особи); в) є публічно-владними (суб'єкт реалізує повноваження, делеговані йому державою в межах визначеної компетенції); г) виникають за ініціативи одного суб'єкта, тоді як згода іншої особи на вступ у правові відносини не має суттєвого значення; г) частіше за все призводять до того, що конфлікт виникає в межах адміністративно-правових відносин у позасудовому (адміністративному) порядку, а особа за вчинені протиправні діяння відповідає

перед державою [9, с. 18]. Адміністративно-правові відносини розвиваються за моделлю «влада – підпорядкування». Тому підпорядкований суб'єкт цих відносин значно обмежений у можливості здійснювати юридично значущі дії на власний розсуд. До того ж всі дії учасників цих відносин чітко регламентовані чинним законодавством.

Цивільно-правові відносини: а) можуть бути майновими (товарно-грошовими) чи особистими немайновими; б) передбачають участь суб'єктів, що є юридично-рівними між собою; в) виникають лише за умови згоди всіх учасників, на підставі юридичних фактів, яким частіше за все є укладення договору; г) призводять до вирішення спорів у судовому порядку, якщо один із суб'єктів вважає, що його права та інтереси порушені [11, с. 28]. Вступаючи в такі правовідносини, особа набуває для себе майнові чи немайнові блага, на підставі власних переконань, вирішуючи багато аспектів розвитку правовідносин шляхом вчинення чи невчинення різноманітних діянь. В контексті зазначеного небезпідставними вважаємо погляди науковців, котрі визначають окремі напрями (види) правовідносин у сфері охорони здоров'я, включаючи ті, що пов'язані з наданням медичної допомоги та медичного обслуговування, як такі, що регулюються нормами цивільного права. І.Я. Сенюта цивільні правовідносини у сфері надання медичної допомоги розуміє як «врегульовані нормами цивільного права особисті немайнові та майнові відносини, які виникають між пацієнтом, з одного боку, і медичним працівником, закладом охорони здоров'я, фізичною особою-підприємцем, яка провадить господарську діяльність з медичної практики, з іншого, з приводу профілактики, діагностики, лікування та реабілітації у зв'язку з хворобами та іншими патологічними процесами, а також у зв'язку з фізіологічними станами з метою збереження, зміцнення, розвитку або відновлення здоров'я пацієнта (або збереження його життя)» [1, с. 23]. Схожу точку зору висловлює і Г.Я. Оверко, зауважуючи, що «надання медичних послуг фізичній особі, як безоплатно, так і платно, регулюється

і нормами права соціального забезпечення, і цивільно-правовими нормами» [3, с. 194]. Т.Ю. Клочко наголошує саме на цивільно-правовому режимі лікарських засобів, досліджуючи останні як об'єкт права інтелектуальної власності [2, с. 15]. Всі вказані цивільні правовідносини об'єднує одна характерна особливість: вони пов'язані з наданням медичної допомоги та медичного обслуговування конкретним суб'єктам – пацієнтам, а також виникають там, де суб'єкти сфери охорони здоров'я провадять господарську діяльність (наприклад, виробництво та реалізація лікарських засобів і інших медичних препаратів). Поза межами таких правових відносин залишається організація та забезпечення процесів надання медичної допомоги, учасником якого є спеціально-уповноважені органи державної влади, такі як МОЗ України, НСЗУ, Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками тощо.

Отже, відмінність таких адміністративно-правових і цивільно-правових відносин насамперед полягає в специфіці їх змісту та юридичного становища їх учасників. Разом із тим наведена характеристика не дає нам всебічного уявлення про відмежування адміністративних правовідносин від цивільних. Тому вважаємо за необхідне розглянути конкретні приклади виникнення та динаміки зазначених правовідносин, зокрема тих, що виникають у зв'язку з укладенням договорів для отримання первинної медичної допомоги – основного нововведення реформи. Вказаний договір є гарантією захисту прав пацієнтів і лікаря. Оскільки позитивні і негативні сторони складання договорів між пацієнтом і лікарем, який надає первинну медичну допомогу, авторами цієї статті розглянуто в окремій науковій публікації [11], то в цьому дослідженні зосередимося на розгляді правовідносин, які виникають під час їх укладання.

Декларація про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу [12], на підставі якої особа безпосередньо отримує медичну допомогу – це договір приєднання. Такого висновку можна дійти, оскільки: 1) підписання декларації з лікарем є правом, а не обов'язком

особи; 2) особа, котра підписує медичну декларацію на власний розсуд обирає контрагента, керуючись своїм власним уподобанням. На практиці це може бути будь-який лікар, який має право надавати первинну медичну допомогу, і лікарня незалежно від форми власності (комунальна чи приватна); 3) у цьому випадку має місце принцип свободи договору, притаманний цивільно-правовим договорам (це підтверджується наданою вище характеристикою вказаного договору); 4) жодна зі сторін договору (особа або медичний заклад) не наділені владними повноваженнями відносно один одного та один одному не підпорядковуються.

Отже, правовідносини, що виникають між пацієнтом і лікарем (приватним або комунальним медичним закладом), є цивільно-правовими, адже жодна зі сторін не є суб'єктом владних повноважень і не виконує управлінських функцій. Пацієнт не підпорядковується ні лікарю, ні лікарні, а право на охорону здоров'я та на медичну допомогу – це його особисте немайнове право, процедура реалізації якого залежить винятково від розсуду особи. На визначення медичної декларації як цивільно-правового договору не може вплинути і той факт, що гроші платить не пацієнт, а бюджет, адже медична допомога в нашій державі надається безоплатно (ч. 3 ст. 49 Конституції України [1], п. 4 Рішення Конституційного Суду України у справі про безоплатну медичну допомогу [13]).

Схожа ситуація відбувається й у сфері освіти. Йдеться про забезпечення доступності та безоплатності отримання різних видів освіти, що є обов'язком держави (п.п. 4, 5 ст. 53 Конституції України, п. 4.3. Рішення Конституційного Суду України у справі про доступність і безоплатність освіти) за Договором про надання освітніх послуг між закладом вищої освіти (далі – ЗВО) та фізичною (юридичною) особою (Типовий договір про надання освітніх послуг між вищим навчальним закладом та фізичною (юридичною) особою, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 634 [14]). Освітню послугу в такому разі надає суб'єкт господарювання, а

оплата відбувається з бюджетних коштів. Такі правовідносини не можна визначити як адміністративні насамперед через відсутність однієї з визначальних ознак, притаманних цьому виду правових відносин, – обов'язкового учасника, наділеного державно-владними повноваженнями. Окрім того, всі суперечки за позовами ВНЗ до студентів, які успішно закінчили навчання і не відпрацювали за угодою, розглядаються Верховним Судом України саме як цивільно-правові договори.

Показовою є справа № 607/3681/17-ц за позовом Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського до випускника цього ж навчального закладу про стягнення коштів за навчання, через порушення умов укладеної типової угоди. Постановою Верховного Суду від 31.10.2018 р. було задоволено позов та стягнуто на користь ЗВО 77 000 тис. гривень за навчання, адже «відповідачем не було дотримано вимог законодавства України та типової угоди про підготовку фахівця з вищою освітою в частині зобов'язання відпрацювати після закінчення вищого навчального закладу три роки відповідно до направлення на роботу, тобто вона порушила добровільно взяті на себе цивільно-правові зобов'язання» [15]. Крім того, у разі відрахування студента, який навчався за рахунок бюджетних коштів, з будь-якого ЗВО за неуспішність, він буде оскаржувати своє відрахування до місцевого загального, а не адміністративного суду, оскільки між студентом та ЗВО укладений цивільно-правовий договір на надання освітніх послуг, незважаючи на те, що послуга оплачується з Державного бюджету України.

Надання безоплатної медичної допомоги, зокрема первинної, здійснюється не лише на основі підписання медичної декларації з лікарем. Разом з нею укладається інший документ – Договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій [16], який є адміністративним, оскільки: 1) однією зі сторін є суб'єкт владних повноважень (НСЗУ), наділений спеціальною компетенцією у сфері охорони здоров'я, який діє винятково у межах та у спосіб, передбачений чинним законодавством; 2) відшко-

дування медичному закладу витрачених коштів на медичне обслуговування МОЗ України через НСЗУ є обов'язком, а не правом органа виконавчої влади; 3) попередні дві обставини свідчать про відсутність свободи договору під час укладення Договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій, тобто однієї з основних рис цивільно-правового договору; 4) сторони такого договору перебувають у підпорядкуванні, а тому є нерівними; 5) МОЗ України не має права відмовити в перерахуванні грошей клініці, де лікар уклав медичну декларацію, тобто МОЗ України ніякої особистої вигоди та благ для себе не набуває.

Схожий договір укладається між Укрзалізницею та Управліннями соціального захисту місцевих рад в областях під час компенсації першій вартості проїзду пільгових категорій громадян (наприклад, згідно з п. 5.3 Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України, затверджених наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 27.12.2006 № 1196 (Героям Радянського Союзу та особам, нагородженим орденом Слави трьох ступенів, інвалідам Великої Вітчизняної війни I та II груп [17]) з місцевих бюджетів, що повністю відповідає нормам ст. 7 Закону України «Про залізничний транспорт» [18].

Висновки і пропозиції. Наведена характеристика цивільно-правових і адміністративних договорів у сфері охорони здоров'я дозволяє дійти таких висновків: 1) обидва договори мають відмінний суб'єктний склад (в адміністративному договорі – це орган виконавчої влади, який реалізує державну політику в сфері охорони здоров'я, задля чого він наділяється специфічною компетенцією і державно-владними повноваженнями, та суб'єкт, який перебуває з ним у відносинах, що будуються за моделлю «влада – підпорядкування», а в цивільному – сторони є юридично рівними); 2) метою укладення цивільного договору в сфері охорони здоров'я є отримання медичної допомоги та медичного обслуговування, водночас адміністративний договір забезпечує реалізацію особі права на отримання такої допомоги чи обслуговування безоплатно.

Отже, незважаючи на зовнішню схожість цивільно- та адміністративно-правових відносин у сфері охорони здоров'я, вони є різноманітними з точки зору суб'єктів, між якими ці відносини виникають, та підстав їх виникнення. Окрім розмежування адміністративних і цивільних правовідносин у сфері охорони здоров'я, перспективними напрямками наукових досліджень є проблематика розмежування адміністративних та інших видів правових відносин, що мають місце у сфері охорони здоров'я (конституційні, трудові, господарські, медичні тощо).

Список використаної літератури:

1. Сенюта І.Я. Цивільні правовідносини у сфері надання медичної допомоги в Україні: питання теорії та практики : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03. К., 2018. 39 с.
2. Клочко Т.Ю. Цивільно-правовий режим лікарських засобів як об'єктів права інтелектуальної власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2016. 19 с.
3. Оверко Г.Я. Відшкодування моральної шкоди, заподіяної при наданні медичних послуг в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. К., 2012. 248 с.
4. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
6. Адміністративне право : підруч. / В.М. Гаращук [та ін.] ; за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. Харків : Право, 2010. 624 с.
7. Цивільне право : підруч. у 2 т. / Л.М. Баранова [та ін.] ; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Харків : Право, 2011. Т. 1. 656 с.
8. Основи законодавства України про охорону здоров'я: закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.
9. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України : підруч. Київ : Істина, 2008. 458 с.
10. Мазур О.С. Цивільне право України: навчальний посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
11. Теремецький В.И., Музычук А.Н., Салманова Е.Ю., Казначеева Д.В., Кныш С.В. Укрепление договорных начал в правоотношениях между пациентом и лечебным заведением при реформировании системы здравоохранения в Украине. *Georgian Medical News*. 2018. No 11. С. 155–159.
12. Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 503. *Офіційний вісник України*. 2018. № 23. Ст. 847.
13. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу) від 29.05.2002. *Офіційний вісник України*. 2002. № 23. Ст. 1132.
14. Про затвердження Типового договору про надання освітніх послуг між вищим навчальним закладом та фізичною (юридичною) особою: постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 634. *Офіційний вісник України*. 2015. № 70. Ст. 2306.
15. Олександр Б. Стягнув з випускника на користь державного ВНЗ вартість навчання з огляду на порушення добровільно взятого на себе цивільно-правового зобов'язання відпрацювати три роки відповідно до направлення (ВС/КЦС, справа № 607/3681/17-ц, 31.10.18). *Юридичний Інтернет ресурс «Протокол»*. URL: [https://protocol.ua/ua/vs_ktss_styagnuv_z_vipusknika_na_korist_dergavnogo_vnz_vartist_navchannya_z_oglyadu_na_porushennya_dobrovilno_vzyatogo_na_sebe_tsivilno_ppravovi_zobov_yazannya_vidpratsyuvati_tri_roki_vidpovidno_do_napravlennya_\(vs_ktss_sprava_607_3681_17_ts_31_10_18\)/](https://protocol.ua/ua/vs_ktss_styagnuv_z_vipusknika_na_korist_dergavnogo_vnz_vartist_navchannya_z_oglyadu_na_porushennya_dobrovilno_vzyatogo_na_sebe_tsivilno_ppravovi_zobov_yazannya_vidpratsyuvati_tri_roki_vidpovidno_do_napravlennya_(vs_ktss_sprava_607_3681_17_ts_31_10_18)/) (дата звернення: 02.05.2019).
16. Деякі питання щодо договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій: постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2018 № 410. *Офіційний вісник України*. 2018. № 45. Ст. 1570.
17. Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України:

наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 27.12.2006 № 1196. *Офіційний вісник України*. 2007. № 26. Ст. 1065.

18. Про залізничний транспорт: закон України від 04.07.1996 № 273/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 40. Ст. 183.

Teremetskyi V., Knysh S. Delimitation of Administrative and Civil Legal Relations in the Health Care Sector in Ukraine

The author of the article has emphasized that the problem of delimitation of administrative and civil legal relations is actualized in connection with the reform of the national health care sector. It has been noted that the reform of this sphere is due to the urgent need for radical changes in the process of providing medical aid and medical care to the population. It has been proved that the complexity of delimitation of civil and administrative legal relations is conditioned by the following factors: the basis of the provision of medical care is the conclusion of contracts (administrative and civil); the presence of legal relations in the middle of the health care system that arise between legally equal subjects; provision of medical aid to a person, which is the responsibility of the state; the complexity of determining the moment, when the civil and legal relations expire and administrative ones begin vice versa. The delimitation between these legal relations is complicated by the fact that the right to health care is the personal non-property right of every individual. The author has studied the main features of this right, namely: its affiliation to each individual without exception and from the birth; lack of economic content, because a person does not acquire any economic benefit (money or other material wealth) as a result of the realization of this right; the carrier of the right to health care may not be deprived of his or her own will or as a result of acts of other persons; possession of this right is not limited with any term.

According to the results of the conducted study, the author has formed the following conclusions: both contracts have an excellent subjective structure (in the administrative agreement it is an executive agency that implements state policy within the health care sector, as a result of which it is endowed with specific competencies and authoritative powers, it also concerns the subject that has relations with the agency built on the "power-subordination" model. In the civil contract, the parties are legally equal). The purpose of concluding a civil contract in the health care sector is the receipt of health aid and medical care. At the same time, an administrative agreement ensures the realization of the right to receive such aid or free of charge services.

Key words: *administrative agreement, civil contract, declaration on choosing a physician, contract on medical care of the population under the program of medical guarantees, compensation, subject of authoritative powers.*